

<https://doi.org/10.52449/1857-4114.2021.37-1.12>

CZU: 373.03:796.012+37.015

FORMAREA PERSONALITĂȚII ADOLESCENȚILOR PRIN ACTIVITĂȚI MOTRICE EXTRACURRICULARE

Poziția Remus¹, ORCID: 0000-0002-1792-3042

Calugher Viorica², ORCID: 0000-0003-0405-5917

¹Colegiul Național „V. Alecsandri”, Bacău, România

²Universitatea de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Rezumat. În școala contemporană, eficiența educației depinde de gradul în care se pregătește elevul pentru participarea la dezvoltarea de sine și de măsura în care reușește să pună bazele formării personalității copiilor, iar aceasta se produce atât în cadrul orelor de curs, cât și în afara lor, adică prin activități extrașcolare. Complexitatea finalităților educaționale impune îmbinarea activităților curriculare cu cele extrașcolare. În acest context, învățământul are misiunea de a forma elevii sub aspect psihointelectual, fizic și socioafectiv, pentru o cât mai adecvată integrare socială. Astfel, fără a nega importanța educației de tip curricular, devine tot mai evident faptul că educația extrașcolară, adică cea realizată dincolo de procesul de învățământ, își are rolul și locul bine stabilit în formarea personalității tinerilor. Cercetarea sociologică, realizată în cadrul a patru colegii din orașul Bacău, România (Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Colegiul Tehnic de Comunicații „Nicolae Vasilescu-Karpen”, Colegiul Național „Ferdinand” și Colegiul Național „Gheorghe Vrâncianu”) în perioada septembrie - octombrie 2020 pe un eșantion de 210 persoane (130 liceeni, 80 părinți), și-a propus ca scop să identifice opiniile elevilor și părinților acestora asupra principalelor aspecte privind activitatea extracurriculară: gradul de implicare a elevilor în activități extrașcolare; nivelul relației de parteneriat al școlii cu familia în derularea activităților extrașcolare; tipurile de activități extrașcolare necesare elevilor; modalitățile de organizare a acestora; nivelul de motivație pentru participare la activitățile extrașcolare; avantajele și dezavantajele activităților motrice extracurriculare și oportunitățile pe care le oferă acestea.

Cuvinte-cheie: activitate extracurriculară, educație formală și informală.

Introducere. Educația depășește limitele curriculumului școlar și tinde spre o învățare pe tot parcursul vieții. Un curriculum unitar nu mai poate răspunde singur diversității umane, iar dezideratul educației permanente tinde să devină o realitate incontestabilă. Școala, oricât de bine ar fi organizată, oricât de bogat ar fi conținutul curricular pe care îl comunică elevului, nu poate satisface setea de investigare și cucerire creatoare – trăsături specifice copiilor. Ei au nevoie de acțiuni care să extindă lumea lor spirituală, să le împlinescă setea de cunoaștere, să le creeze stări de emoție profundă, descoperind,

apreciind, formându-și propriile convingeri, atitudini, comportamente [4]. Activitatea extrașcolară ca fenomen educațional prezintă o serie de particularități și se supune unor exigențe pedagogice specifice, pe care dascălii trebuie să le cunoască și de care să țină cont. Ea permite folosirea eficientă și plăcută a timpului liber al elevilor, dezvoltarea vieții asociative, dezvoltarea capacităților de a lucra în grup și de a coopera în rezolvarea unor sarcini complexe, dezvoltarea voinței și formarea trăsăturilor pozitive de caracter [3].

Principala preocupare a educației fizice este de a valorifica timpul liber al copilului, timp

care capătă o semnificație deosebită pentru generația în formare. Conținutul timpului liber al copilului, „ocuparea” lui cu activități utile, printre care activitățile sportive, stă în centrul preocupărilor sociologilor, dar mai ales al specialiștilor în domeniul educației (educatori, pedagogi, psihologi): Angelescu C., 1999 [1]; Bota A., 2006 [2]; Crețu T., 2009 [5]; Cucoș C., 2006 [6]; Dragomir P., Scarlat E., 2004 [7]; Stănescu M., Bejan R., Vasiliu A., 2009 [8].

Scopul cercetării constă în identificarea opiniilor elevilor și părinților acestora asupra principalelor aspecte privind activitatea extracurriculară: gradul de implicare a elevilor în activități extrașcolare; nivelul relației de parteneriat al școlii cu familia în derularea activităților extrașcolare; tipurile de activități extrașcolare necesare elevilor; modalitățile de organizare a acestora; nivelul de motivație

pentru participarea la activitățile extrașcolare; avantajele și dezavantajele activităților extracurriculare și oportunitățile pe care le oferă acestea.

Rezultatele cercetării și interpretarea lor

Pentru realizarea scopului cercetării, au fost aplicate două chestionare: pentru elevii claselor gimnaziale și pentru părinții lor, iar rezultatele cele mai relevante obținute în urma aplicării acestora vor fi prezentate mai jos.

Interpretarea datelor din chestionar a desprins următoarele opinii ale părinților elevilor:

La întrebarea cu privire la beneficiile activității educative organizate în afara programului școlar al elevilor, dintre cei 80 subiecți chestionați, majoritatea covârșitoare - 92% au apreciat activitatea extracurriculară ca fiind benefică pentru elevi (Figura 1).

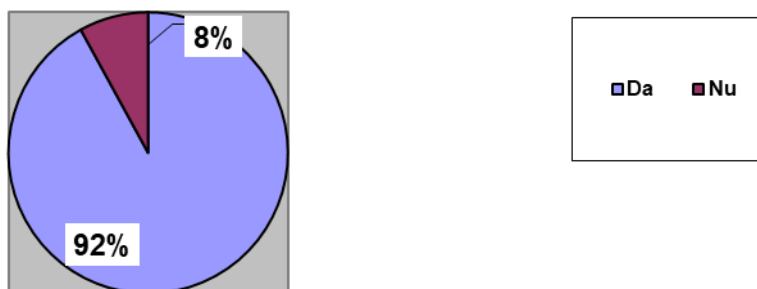

Fig. 1. Reflectarea grafică a răspunsurilor părinților elevilor cu privire la beneficiile activităților extracurriculare pentru elevi

În acest context, menționăm că atitudinea pozitivă a părinților elevilor față de activitățile extrașcolare constituie o condiție favorabilă în parteneriatul școală-părinți în vederea organizării timpului liber al copiilor.

Referitor la avantajele și dezavantajele activităților extracurriculare, răspunsurile părinților elevilor s-au repartizat după cum urmează:

- Avantajele activităților extrașcolare: dezvoltarea personalității copiilor și a

inteligenței emoționale – 32%, socializarea în condiții neformale – 27%, învățarea lucrurilor cu adevărat utile - 11%, creșterea încrederii – 8%, identificarea și dezvoltarea talentelor și aptitudinilor copiilor – 8%, nu lasă timp pentru activități și anturaj rău intenționat – 7%;

- Dezavantaje: 57% dintre părinții respondenți au afirmat că nu există dezavantaje ale activităților extracurriculare; implicarea în prea multe activități duce la surmenarea copilului – 22%, implicarea în

activități care nu-l pasionează pe copil (realizarea propriilor vise sau a unor tendințe de modă) - 9% , scopul participării la aceste activități este dorința părinților de a fi mândri de performanțele copilului – 5%.

La întrebarea "În ce măsură sunteți motivat

să înscrieți copilul Dvs. la activitățile extracurriculare?", răspunsurile părinților au fost următoarele (Figura 2):

- a) în măsură mare – 71%
- b) în măsură suficientă – 21%
- c) în măsură mică – 8%.

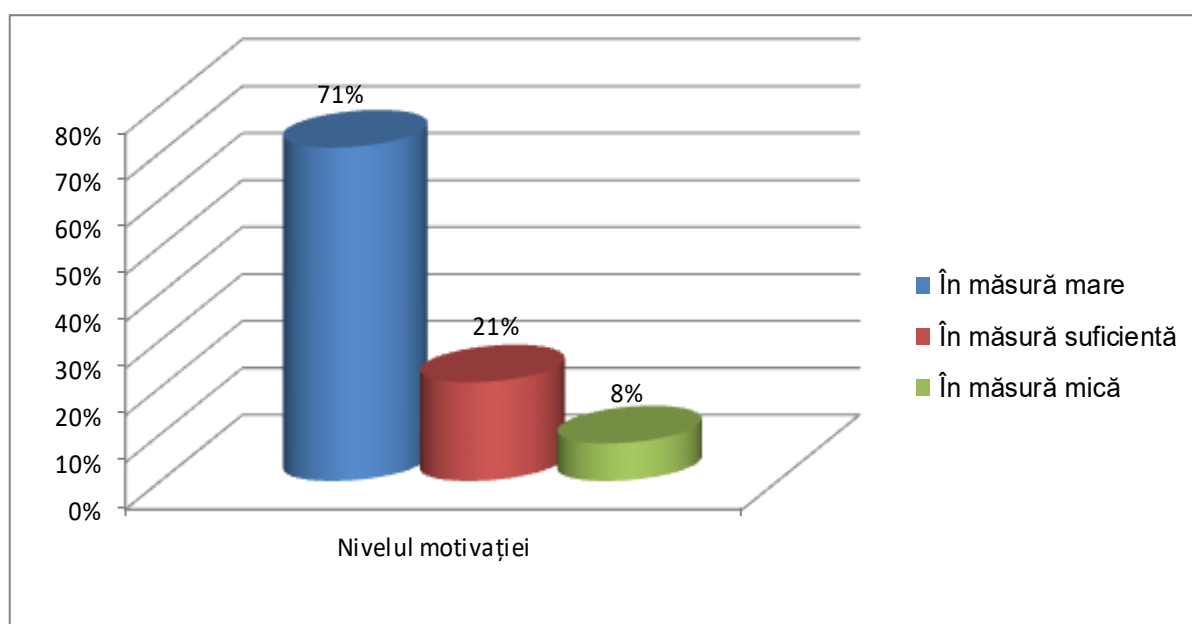

Fig. 2. Reflectarea grafică a răspunsurilor cu privire la motivația părinților de a înscrie copiii la activitățile extracurriculare

La întrebarea "Care este nivelul relației de parteneriat al școlii cu familia în derularea activităților extrașcolare?", 65% dintre

părinții respondenți consideră că este un nivel înalt, 30% - nivel mediu, iar 5% dintre părinți îl consideră ca fiind inferior (Figura 3).

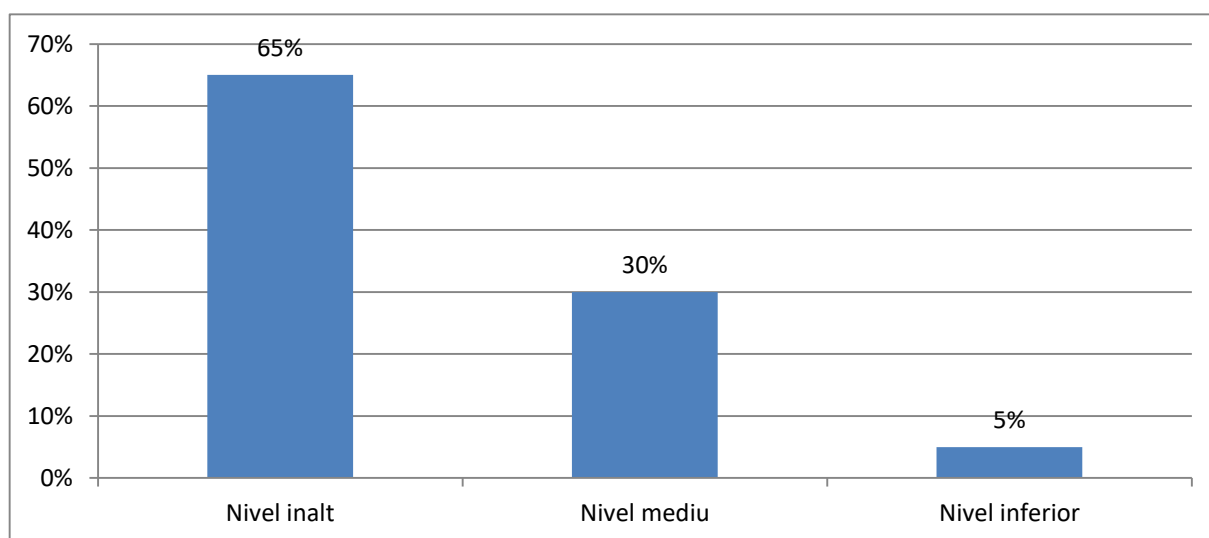

Fig. 3. Reflectarea grafică a răspunsurilor părinților cu privire la nivelul relații de parteneriat al școlii cu familia în derularea activităților extrașcolare

Răspunsurile demonstrează implicarea activă a părinților în viața extracurriculară a copiilor și, prin aceasta, participarea la viața extrașcolară a copilului, în acest fel asigurându-se monitorizarea activității copilului în afara școlii.

Referitor la activitățile extracurriculare (sau domeniul activităților) pe care părinții le

consideră că ar răspunde nevoilor copilului, s-a constatat că majoritatea părinților au indicat domeniul educației fizice și sportului - 62%, domeniul recreației și al odihnei active - 12%, educație pentru sănătate - 8%, artele (muzică, pictură, sculptură, teatru) - 7%, altele - 5% (Figura 4).

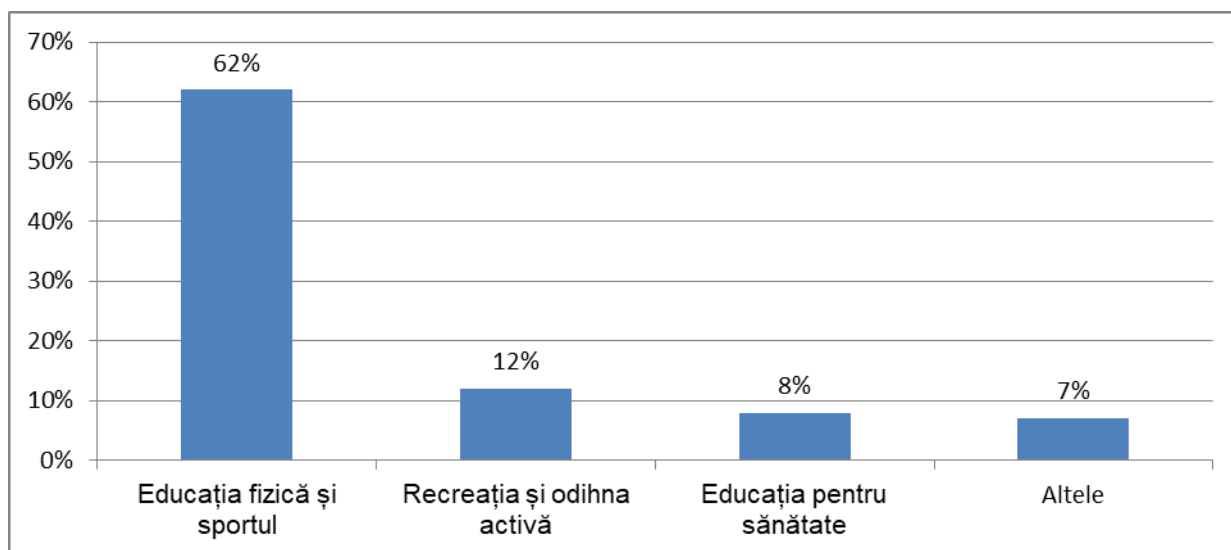

Fig. 4. Reflectarea grafică a răspunsurilor părinților cu privire la domeniile de activitate extracurriculară necesare copiilor

Pornind de la răspunsurile obținute de la părinții elevilor, putem concluziona că aceștia apreciază înalt beneficiile activităților extracurriculare, se interesează de acest subiect și se implică activ în parteneriatul cu școala în vederea organizării timpului liber al copiilor. Acest fapt denotă necesitatea de a implica părinții elevilor în viața școlară și extrașcolară, aceasta constituind o sursă de informare și motivare a părinților pentru a identifica opțiunile copiilor cu privire la domeniile de activitate, necesare ulterior pentru orientarea în carieră a copiilor.

Analiza răspunsurilor înregistrate în urma

aplicării chestionarului elevilor claselor gimnaziale a permis obținerea următoarelor rezultate:

La întrebarea pusă elevilor "Este binevenită activitatea educativă organizată în afara programului școlar?", majoritatea a răspuns afirmativ - 82%, 11% au negat beneficiul acestor activități, iar 7% dintre elevi n-au putut da răspuns la această întrebare (Figura 5), ceea ce reflectă atitudinea pozitivă a elevilor față de activitățile extracurriculare și conștientizarea rolului acestora în dezvoltarea propriei personalități.

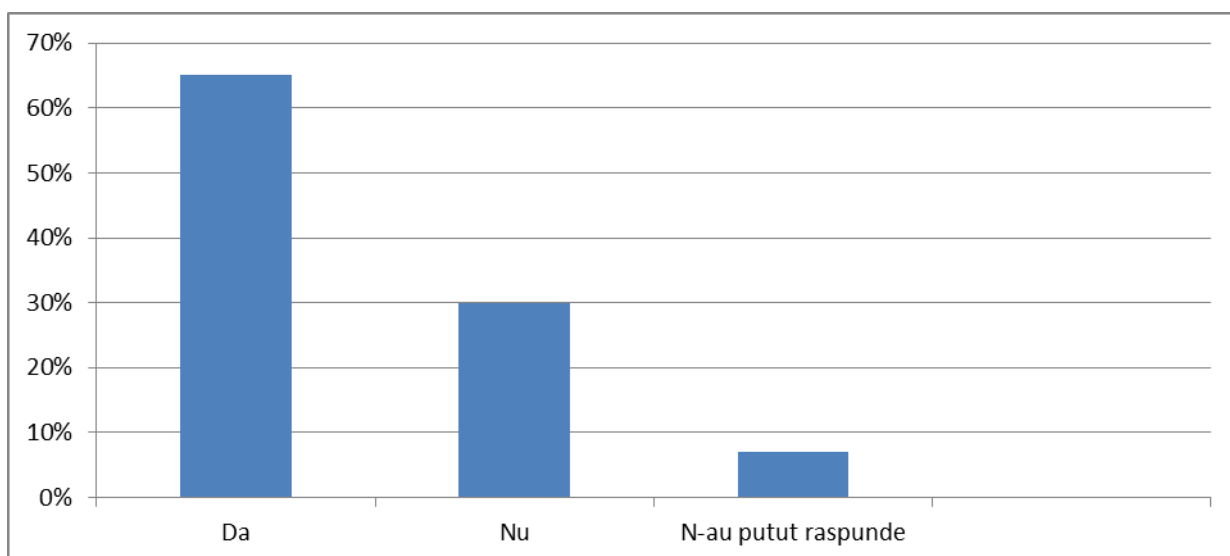

Fig. 5. Reflectarea grafică a răspunsurilor elevilor cu privire la beneficiile activităților extracurriculare

Răspunsurile la întrebarea cu privire la nivelul de motivație al elevilor pentru participarea la activitățile extracurriculare, cu indicarea sursei de motivație, evidențiază că 74% dintre elevi doresc să participe la aceste activități, fiind motivați de părinți și profesori în ceea ce privește alegerea domeniului de activitate extrașcolară, cca 18% sunt motivați în măsură suficientă, fiind influențați de membrii familiei și prieteni, pe când 8% dintre

elevii respondenți au afirmat că sunt motivați în mică măsură și mai puțin discută despre acest subiect cu cei din jur. Din răspunsurile obținute putem constata că școala și familia sunt factorii ce mai importanți în ceea ce privește formarea motivației de a participa la activitățile extrașcolare, fiind cei, care pot ghida copilul în domeniul cel mai apropiat necesităților și vocației lui (Figura 6).

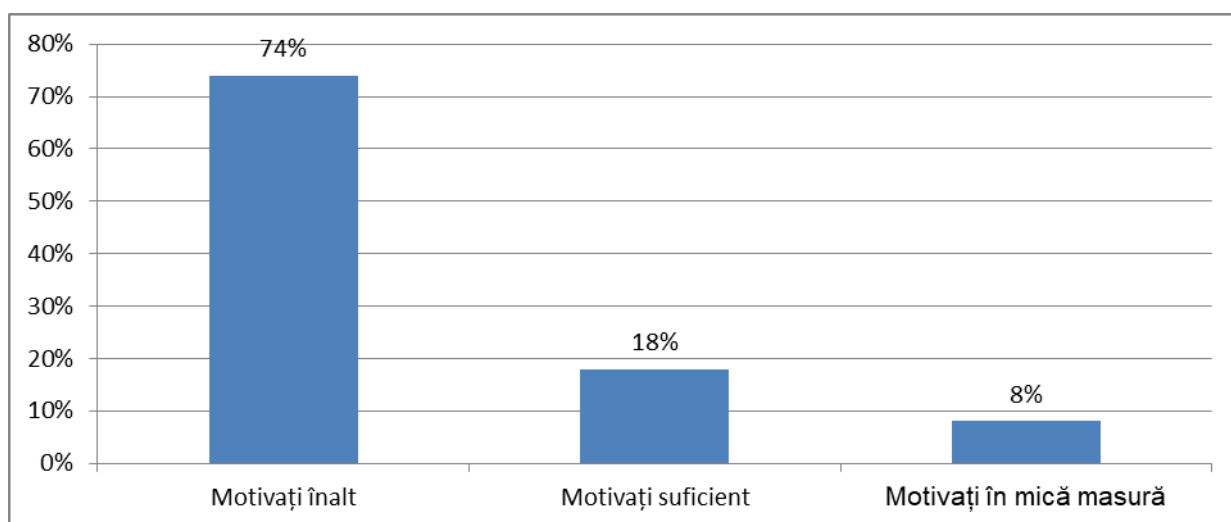

Fig. 6. Reflectarea grafică a răspunsurilor elevilor cu privire la nivelul de motivație de a participa la activitățile extracurriculare

Solicitați să numească preferințele pentru domeniile/activitățile extracurriculare, care ar răspunde nevoilor și intereselor acestora, elevii chestionați au optat pentru: activitățile sportive - 48%, activități artistice (teatru, pictură, muzică, dans) - 32%, activități recreative, legate de turism și agrement - 12% și 8% pentru altele.

Din răspunsurile obținute putem constata dorința copiilor de a participa la activitățile insuficient dezvoltate în cadrul programei școlare. Totodată, rezultatele reflectă dorința copiilor de a participa la activitățile de grup, în cadrul cărora să poată socializa cu cei care au aceleași preferințe

Întrebați dacă fac parte dintr-un cerc extracurricular sau participă la activități în afara programei școlare, 55% au afirmat că participă într-un fel sau altul la activitățile extrașcolare, iar 45% dintre elevii chestionați au răspuns negativ. Acest procentaj nu reprezintă adevărata atracție a acestora către o activitate extracurriculară, iar motivele pot fi diverse: școala/comunitatea nu propune programe de activități extracurriculare, motivarea scăzută sau lipsa acesteia din partea școlii, a cadrelor didactice, a familiei și a societății, în general, la care se adaugă

insuficiența timpului liber de care dispun elevii (în mod special, cei din clasele terminale gimnaziale).

Concluzie. Valoarea educației nonformale constă în abordarea multi-, inter- și transdisciplinară a unor domenii de mare interes pentru elev, fortificarea extracurriculară a componentei variative a învățământului general, contribuția la realizarea transferului de cunoștințe și deprinderi acumulate de copii în școala de bază și la dezvoltarea unor competențe utile elevului, stimularea interesului și a motivației cognitive a educabililor pentru formare și dezvoltare personală. Chestionarul adresat elevilor și părinților acestora ne-a ajutat să cunoaștem interesele și necesitățile respondenților, nivelul de implicare în activități extrașcolare și perspectiva de dezvoltare a acestui tip de educație. Rezultatele înregistrate vor constitui fundamentarea cercetărilor ulterioare cu privire la dezvoltarea unor programe de activități motrice extracurriculare, al căror obiectiv principal este dezvoltarea armonioasă a personalității elevilor și integrarea eficientă a acestora în mediul social.

Referințe bibliografice:

1. Angelescu C. (1999). *Timpul liber*. București: Economică, p. 46-61.
2. Bota A. (2006). *Exerciții fizice pentru viață activă, activități motrice de timp liber*. București: Cartea Universitară, p. 16-70.
3. Cebanu L. (2013). *Aspecte metodologice ale activităților extrașcolare în învățământul preuniversitar*. În: Materialele Conferinței științifice internaționale, 18-19 octombrie, 2013, Chișinău, p. 757-761.
4. Cebanu L. (2015). *Managementul activităților extrașcolare*. Ghid metodologic. Chișinău: Institutul de Științe ale Educației. 84 p.
5. Crețu T. (2009). *Psihologia vârstelor*. Ed. a III-a. Iași: Polirom, p.11-57, 237-312.
6. Cucoș C. (2006). *Pedagogie*. Ed. II-a revăzută și adăugită. Iași: Polirom, p. 45-59, 108-110, 181- 358.
7. Dragomir P., Scarlat E. (2004). *Educația fizică școlară*. București: Didactică și Pedagogică. 211 p.
8. Stănescu M., Bejan R., Vasiliu A. (2009). *Locul educației fizice în bugetul de timp liber al elevilor din ciclul gimnazial*. În: Forumul Științific național Universitar. Ediția I. 11-12 decembrie 2009, p. 14-17.